

ODILA DAVRASIDA

№ 26
(476)
2021-yil
24-iyun
payshanba

www.od-press.uz

Ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-ma'rifiy gazeta

Gazeta 2012-yil may oyidan chiqa boshlagan.

**У СОДДАДИЛ,
СИЁСАТДАН ЙИРОҚ...**
Қишлоқ ҳаёти фақат «чиройли
кадрлар»дан иборат эмас

5-бет

Ҳаётимизга қанчалик енгиллик ва яқинлик кириб боргани сайин, интернет секин-аста ўзининг домига ҳам тортмоқда.

Дастлаб, у сизга янги ҳаётни таклиф қилиб, қарашларингизни қўлаб-қувватловчи бўлиб кўринади.

Бир кунда дунё саҳнасида ҳам ҚАҲРАМОН, ҳам ҚУРБОН ролида ўйнаётганингизни пайқамай қоласиз...

2-бет

ИСЛОҲОТЛАР ВА МАТБУОТНИНГ ТАҚДИРИ – МУШТАРАК

Кейинги ўттиз йил ичида ўзбек матбуоти нималарга эриша олди? «Эришилган»лардан ким кўпроқ манфаат кўрди?

Ўттиз йил олдин Ўзбекистон мустақилликка эришди. Матбуот ҳақидаги гапни яна ҳам аввалроқдан бошлаш керак. Ана шу мустақилликка эришиш учун «қайта қуриш» даврида матбуот катта хизмат қилди, эрк кунларини яқинлаштирди. Шўроларнинг зулм салтанати ошкоралик туфайли кулади, имкон пайдо бўлиши билан миллатларнинг зиёлилари матбуотда тарих қатламларини очдилар, миллий ўзликни ва миллий тилларини талаб қилдилар, динларига ва маданиятларига соҳиб чиқдилар.

Натижада кўзи очилган халқлар «ягона махбӯсхона»да яшашни истамай қолдилар ва ўз мустақилликларини бирин-кетин эълон қилдилар. 1990 йил 20 июнда Ўзбекистон парламенти Мустақиллик декларациясини қабул қилди...

Шундан кейинги тарихга келсак, бугун ўтган чорак асрга ҳаққоний баҳо берилмоқда. Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев бу даврни «қўркув даври» деб атади: «У даврлар бошқача эди. Қанча жим юрсанг, шунча яхши эди... Бизлар қўркув даврида яшагандик».

Ўтган ўша даврга қарасак, матбуот билан боғлиқ бир қонуниятни кўраимиз.

Дастлабки йилларда 1990-1994 йилларгача кўп яхши ишлар қилинди – Конституция ва беш юзга яқин қонунлар ошқора муҳокамалар асосида қабул қилинди, Президентлик таъсис этилди ва реал муқобиллар асосида сайлов ўтказилди, парламентда ҳурфикрлик ва матбуотда ошқоралик ҳукм сурди, бозор иқтисодига ўтиш, маданий дунёга интеграцияланиш учун ҳаракатлар бошланди. Дастлабки парламентда ҳамма масалалар ошқора муҳокама этилар, халқда ҳам бир кўтаринкилик ҳукмрон эди.

Бироқ аста-секин яна маъмурий-буйруқбозлик тизими ўзини

мустаҳкамлаб олди, ҳақиқатни айта оладиган кучлар қатағонга учради, қамалди ёки юртни тарк этди, оммавий ахборот воситалари энди оммавий тарғибот воситаларига айлантирилди. Шахсга сиғиниш вазияти қарор топди, мадҳбозлик авжга чиқди, танқид қилинса, фақат «мустақиллигимизни кўра олмайдиғанлар», «иктисоддаги ютуқларимизга ҳасад қилувчилар», хорижда юрган «ватан хоинлари» танқид қилинарди. Буларнинг бари Қодирий, Чўлпон, Бехбудийларни қатағон қилган Сталин даврини ёдга соларди.

Эътибор қилинг: матбуот гунг ва қар ҳолатга солингач, осонгина сиёсий «яқдиллик» шароити юзага келтирилди.

Матбуот овози ўчирилгач иқтисод ҳам инқирозга юз тута бошлади, коррупция авж олди, бугун хориж банкларидан қайтаришга уринаётганимиз миллиардлаб долларлар ўшанда ўмарилганди, ҳатто деҳқонларга нима

экиб, кимга сотишни ҳам давлат режалаштирадиган ва ҳосил йиғим-теримини ҳуқуқ-тартибот органлари назорат қиладиган маъмурий иқтисод юзага келди...

Бундан беш йил муқаддам янги сиёсий, маъмурий, иқтисодий ислохотлар ваъдаси билан мамлакат раҳбарлигига Шавкат Мирзиёев келди ва ислохотлар сўз эркинлигидан бошланди.

Албатта, танқид ҳеч кимга ёқмаслиги кундай равшан. Аммо журналистдан ҳамма кўпроқ танқидни кутади. Аслида танқид кимга кўпроқ керак: журналистгами, у чиқаётган нашрдаги ёки жамиятга?

Танқид – агар тузум ҳуқуқ устувор бўлган, адолатли ва демократик тузум бўлса, ҳамма учун фойдалидир. Ҳақиқатни ёзиш журналистга фойда, чунки у аввало ўз касбининг шарафини оқлайди, ўз номуси ва орини юксакка кўтаради ва халққа ҳам, Холикқа ҳам мақбул ишни қиладди.

(Давоми 2-бетда)

ОЧИҚЛИК СИЁСАТИ ҚАТЪИЙ ДАВОМ ЭТАДИ

Қизил чизиқлар аниқ белгиламоқда

Хизмат тақозоси юзасидан журналист ва блогерлар билан суҳбатлашганимда, баъзида жуда оддий саволга жавоб бериш қийин бўлади. Яъни давлат сирларини ташкил этувчи маълумотлар тоифаси ҳақида аниқ рўйхатнинг мавжуд эмаслиги соҳа вакилларига маълум қийинчилик, тушунмовчилик туғдирар эди.

Яқинда матбуотда «Давлат органи ва ташкилотларнинг фаолияти очиклигини таъминлаш, шунингдек, жамоатчилик назоратини самарали амалга оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони эълон қилинди. Ушбу фармон юртимизда очиклик сиёсати изчиллик ва қатъият билан давом эттирилишини билдиради.

Фармонга мувофиқ, барча давлат ҳокимияти ва бошқаруви органилари, шу жумладан, Ҳисоб палатаси, Марказий банк, суд ва прокуратура органилари ҳамда уларнинг таркибий ва ҳудудий бўлинмалари, шунингдек, устав фондида (*устав капиталида*) давлат улуши 50 фоиз ва ундан ортиқ бўлган хўжалик жамиятлари ҳамда давлат унитар корхоналари томонидан Очик маълумотлар сифатида жойлаштирилиши керак бўлган ижтимоий аҳамиятга молик маълумотлар рўйхати тасдиқланди.

Бу рўйхат – сўз эркинлиги шароитида амал қилиниши керак бўлган қоидалар мажмуининг энг муҳим бўғини. Шу пайтгача анча мажхул кўринишда бўлган, умумийроқ гаплар билан эслатиладиган,

амалда мансабдорнинг хусусий талқинларига боғлиқ бўлиб қолаётган жиҳат эди. Журналист ва блогерларнинг ўз жарғони билан айтганда, «қизил чизиқ»лар аниқ кўрсатилмоқда.

Давлат сиёсатининг очиклигида ҳам чегара бўладими? Ҳа, бўлади. Исталган давлатни олинг, шундай норма мавжуд. Фақат бу чегаралар ҳар икки томон учун ҳам тушунарли шаклда, мантиқан асосланган бўлиши керак.

Ўзбекистонда Президент Шавкат Мирзиёев сиёсий иродаси туфайли жорий бўлган очиклик сиёсатининг моҳияти, ўзига хослиги шундаки, давлат органилари ва ОАВ, фуқаролик журналистикаси вакиллари ўртасидаги мулоқот жараёнида пайдо бўлган, этилиб келаётган муаммоли, баҳсли вазиятларни тартибга солиш бўйича ҳуқуқий асослар тақдим этиб борилмоқда. Маълум бир доғмаларга ёпишиб олиш йўқ.

Демак, эндиликда давлат иккита муҳим вазифани ижро органи олдига қўйди. Биринчидан, ижтимоий аҳамиятга молик очик ахборотлар туркуми таснифланди. Иккинчидан, давлат сирини ташкил этувчи ахборотлар мажмуи очик айтилди.

Қарс икки қўлдан чиқади. Энди миллий журналистика ҳам янги даврга оёқ қўйишни бошлаши ушбу фармон ижроси талаб қиладиган воқелиқдир. Шу пайтгача давраларда, ўзаро суҳбатларда айтиб келинган ёқимсиз ҳақиқат бор эди: тахлилий журналистика ривожланиши учун етарли маълумотлар топиш осон эмас эди.

Давлат буни тушунди ва охириги тўрт йилда изчиллик билан шу йўналишда ишланди. Қабул қилинаётган ҳар бир қонун, фармон, қарор матнига, мазмунига эътибор қаратилса, очиклик сиёсати барқарор бўлиши учун горизонтал ва вертикал тизим ташкил қилишга интилишни кўраимиз. Эндиликда синовдан ўтган, муайян тажрибалар асосида ривожланаётган бу тизим яхлит кўриниш олди.

Умид қиламанки, ҳозирги кунда ўзбек журналистикасига энг етишмаётган, анча танқис бўлиб қолган йўналиш – аниқ фактларга асосланган, жараёндан тўлиқ бохабарлик сезилиб турадиган тахлилий журналистика ривожланади.

Очиклик сиёсати ҳаммага баробар. Жумладан, эндиликда депутатларнинг фаолияти, қонун ижодкорлигига қўшаётган ҳиссаси, муҳокамалар натижасида қабул қилинган қарорлар ҳам очик эълон қилиб борилади.

ОДИЛЖОН ТОҶИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси
Спикери ўринбосари

БЕПАРВО БЎЛМАНГ,
КОРОНАВИРУС

ЯНА АВЖ ОЛМОҚДА
Касалланиш кўпайиб
кетайтгани сабаблари айтилди

Севара УБАЙДУЛЛАЕВА,
Коронавирусга қарши
курашиш штаби аъзоси:

— Тўй-ҳашамлар, туғилган кунлар ва одамлар тўпланиши мумкин бўлган кўнгилочар тадбирларни кўпайтириб юбормоқдамиз. Бу каби кўнгилочар тадбирларда:

- бир оила аъзоларидан ташқари бир неча оилалар ва одамлар сони 30 дан ортиб кетмоқда;

- тадбирлар ёпиқ жойларда, умумий сифимдан 50 фоиздан ортиқ одамлар иштироки кузатилмоқда, яъни агар 100 кишилик тўйхонада тадбир бўлса, талаб бўйича 50 кишидан ортмаслиги керак, лекин бугунги кунда тўй-ҳашамларда 100-150 тадан одам иштирок этмоқда;

- бундай кўнгилочар тадбирларга ҳеч ким олдиндан ПЗР-тестини топширмайди ва келаётган меҳмонлардан тест натижаси сўралмайди;

- келаётган меҳмонларнинг тана ҳарорати ўлчанмайди;

- ниқоблар тақилмайди ва спиртли антисептиклар билан тез-тез қўллар ишлов берилмайди.

Буларнинг ҳаммаси коронавирус тарқалишига катта замин яратмоқда.

«АЙНИБ» ҚОЛАЁТГАН АХБОРОТ

Бу қайси давлатда қандай тўхтатилади?

Бир манбада ўқигандим, худди тухум ва сутга ўхшаб, ахборотда ҳам айниш хусусияти бор. Фарқли жиҳати тухум билан сут туриб айниса, ахборот «юриб» айнийди. Бу дегани, ахборотнинг лойқаланиши ва онгни лойқалатишига инсон омили жуда катта роль ўйнайди.

XXI асрда юзлашаётганимиз энг катта ва қийин масалалардан бири – ахборотнинг бузилаётгани, сохталаштирилаётганига, «бузилган ахборот» ёки замонавийчасига айтганда, «фейк» ахборотларга қарши курашишдир. Хўш, бу борада бугун дунё микёсида қандай чоралар кўрилмоқда?

«Wired» журналининг ҳамкор асосчиси Кевин Келли, «янгиликларни чиқаришдаги катта қийинчилик – бу ҳақиқатнинг янги шаклга киришидир», – дейди, – «бугун ҳақиқат ҳукуматдагилар томонидан нутқ қилинаётгани йўқ, балки ўзимизнинг тенгдош, замондошлар томонидан тармоқлаштирилмоқда. Ҳар бир ахборот ёки фактга зид факт бор ва барча қарши фактлар кўпчиликни чалғитадиган даражада бир-бирига ўхшаш». Ҳақиқатда, бугун ҳар бир жамиятда энг кўп кураш сохта ахборотларни аниқлаш ва улардан ҳимояланиш билан кечмоқда. Негаки, бугун жамиятлараро «фикр оғуси» айнан ахборот орқали тарқатилишига деярли ҳар куни гувоҳ бўлиб турибмиз.

Ҳозирда ҳатто баъзи мамлакатлар сохта ахборотлар билан курашиш учун қонун доирасида муайян чекловлар жорий қилишга ҳам мажбур бўлмоқда. Танқидчилар эса бу каби қонун лойиҳалари ОАВ ва эркин фикр билдириш тамойилини хавф остига қўйиш дея оғохлантarmoқда. Сингапурда чоп этиладиган инглиз тилидаги «The Straits

Times» кунлик газетасининг 2018 йил 13 июлда чоп этган мақоласида айнан хориж мамлакатларида сохта хабарлар тарқалишининг олдини олиш бўйича қонун доирасида бир қатор лойиҳалар амалга оширилгани тўғрисида рўйхат тақдим этилган. Рўйхатдан жой олган мамлакатлардан бири – Германияда парламент 2017 йилда сохта хабарлар, террористик ҳаракатларга оид, болалар порнографияси, шахсга адоват каби бир қатор мавзуларнинг ижтимоий тармоқларда чиқарилишига қарши қонунни қабул қилган. Ушбу қонунга кўра, фейсбук ва твиттер каби ижтимоий тармоқ платформалари мабодо шунақа мазмундаги хабар ёки муҳокамаларни тармоқ саҳифаларидан бекор қилмаса, 50 млн. евродан ошмиқ жарима билан жазоланиши мумкин. Шунингдек, тармоқ раҳбариятининг ҳар бири 5 млн. евродан жаримага тортилиши ҳам назарда тутилган.

Францияда кенг муҳокамаларга сабаб бўлган иккита қонун қораламаси сайлов даврида «ахборот манипуляцияси»га қарши туришни мақсад қилган француз парламентида муҳокама остида турибди. Ушбу давлат қонунчилиги номзодга ёки сиёсий партиёга миллий сайловлардан уч ой олдин нотўғри деб топилган маълумотни нашр этишни дарҳол тўхтатиш учун судга мурожаат қилиш имконини беради. Гарчи бу лойиҳа Франция президенти томонидан

қўллаб-қувватланишига қарамай, муҳолифат парламентлари томонидан сўз эркинлиги ва «фикрлаш полицияси»ни яратишга қаратилган ҳужум сифатида танқид қилинди.

Бразилия парламентида «сохта янгиликлар» билан боғлиқ камида 14 та қонун лойиҳаси кўриб чиқилиш арафасида. Қонун лойиҳаларидан бири аллақачон юқори палатага бориб, интернетда «соғлиқни сақлаш, хавфсизлик, миллий иқтисодиёт, сайлов жараёни ёки бошқа барча манфаатдор шахслар билан боғлиқ» нотўғри маълумотни тарқатиш учун уч йилгача қамоқ жазосини назарда тутган. Яна бир жиҳат, Бразилиянинг 35 та сиёсий партиаларидан ўнтаси июнь ойида «нотўғри маълумотни тарқатиш»га қарши курашиш учун сайлов органи билан шартнома имзолади.

Малайзия парламенти 2018 йил апрель ойида тарғибот ишларини олиб борганлик учун жазо чораси ёхуд сохта хабарларни тарқатганликка нисбатан олти йилдан ошмиқ қамоқ жазоси ҳамда каттагина жаримага тортилиш акс этган қонунни қабул қилган. Бирок ушбу қонун сиёсий муҳолифат ва инсон ҳуқуқлари гуруҳлари томонидан тобора авторитар ҳукуматнинг танқидларга сукут қилишга уриниши сифатида баҳоланди. Муҳолифат май ойида бўлиб ўтган сайловларда ғалаба қозонди ва танқидчилар орасида бўлган янги Бош вазир Махатхир Моҳаммад қонунни қайта кўриб чиқишни, аммо бекор қилинмаслигини айтиб ўтган. Намойишлардан сўнг эса Махатхир парламент июль ойида қайта учрашганда қонунни бекор қилишни айтди.

Албатта бу чораларнинг барчаси «сохта ахборотлар» тарқалишининг олдини олиши бот-бот айтилаётган

бўлса-да, бу чекловлардан матбуотни цензура қилиш учун фойдаланилмаслигига қанолат йўқ. Шунинг учун ҳам танқидчилар бу матбуот эркинлигини бўғиб қўйиши ва ҳукуматга журналистларнинг ўзлари ёқтирмаган маълумотларни нашр этишни тақиқлашига ёрдам бериши мумкинлигини таъкидламоқда.

Ҳа, интернет ҳаётимизга қанчалик энгиллик ва яқинлик олиб киргани сайин, секин-аста ўзининг домига ҳам тортиб бормоқда. Дастлаб, сизга янги ҳаётни таклиф қилиб, сизнинг қарашларингизни қўллаб-қувватловчи сифатида кўринади. Фикрларингизга ҳамоҳанг фикрли инсонларни яқинлаштиришга хизмат қиладди. Сўнгра ана шу фикрларингизни бошқаларга чуқурроқ ўтказишингиз ва кучлироқ таъсир эттира олишингиз учун ўзингизни ҳақиқий «яратувчи»га айланишингиз таклифини беради. Ҳаммаси шундан бошланади-кўяди! Бир кунда дунё сахнасида ҳам ҚАҲРАМОН, ҳам ҚУРБОН ролида ўйнаётганингизни пайқамай қоласиз. Ҳақиқий актёрлардек, ролга киришиб кетганингиз туфайли фойда ва зарарлар билан ҳисоблашмай қўясиз. Тарқатаётган хабарларингиз қанчалик тўғри ёки ёлғон экани сиз учун муҳим эмас! Муҳими аудиториянгиз ҳажми қисқармаслиги ва уни тутиб туриш. Ва айнан мана шу сизнинг мағлубиятингиз эканини англаганингизда, сизнинг поездингиз аллақачон кетиб бўлади. Англайсизки, бугун ҳеч ким сизни қурол билан жангда мағлуб этмади. Бугун сизни мағлуб этган куч – бу ЎЗИНГИЗ! Ҳа, айнан ўзингиз.

Машҳура КАРИМОВА,
ЎзЖОКУ 1-курс магистранти

ИСЛОҲОТЛАР ВА МАТБУОТНИНГ ТАҚДИРИ – МУШТАРАК

Кейинги ўттиз йил ичида ўзбек матбуоти нималарга эриша олди? «Эришилган»лардан ким кўпроқ манфаат кўрди?

(Бошланиши 1-бетда)

Ҳақиқатни чоп этиш, такрор айтамыз, агар тузум демократик ва адолатли бўлса, нашрга ҳам фойдали, чунки унинг ҳақиқий обуначилари, мухлислари кўпаяди, натижада реклама берувчилари кўпаяди даромади ошади. Достоевский: «Пул – чоп этилган озодлик», – деган. Бойнинг овози баландроқ чиқиши шундан. Аслида бобомиз Замахшарий: «Ҳақ сўзлаганининг овози арслон ўқиришидан ҳам кўра шиддатлидир», деганлар.

Ҳақиқатни ўқиш, тафаккур қилиш, муаммоларнинг илдизига етиш ва ечимларни топиш – жамиятга ҳам фойдалидир, турли-туман фикрларсиз тафаккур ўлади, иқтисод инкирозга учрайди, маънавият пароканда бўлади.

Матбуот расман эмас, фақат қоғозлардагина эмас, реал ҳаётда бошқа учта ҳокимият билан бўйлаша оладиган чинакам тўртинчи ҳокимият бўла олишига ишониш мумкинми? Бунинг учун нима қилмоқ керак?

Матбуот, оммавий ахборот воситалари Конституциямизни жиддий ўқиган ва тафаккур қилган инсон учун ҳаққоний тўртинчи ҳокимиятдир. Биласиз, шундай касблар борки, юз минглаб, миллионлаб инсонлар у билан шуғулланади, лекин уларнинг касб-кори Конституцияда тилга олинмаган. Конституцияда Президент ва Вазирлар Маҳкамаси, Суд ва куч ишлатар тизимлари ҳамда Оммавий ахборот воситалари алоҳида институтлар тарзида тилга олинган. Оммавий ахборот воситалари алоҳида боб бағишланган. Наридан бора, мингга атрофида ОАВ бўлса ва уларда беш-ўнтадан одам ишласа, беш ё ўн минг кишининг фаолияти Конституцияга кирган. Иккинчи томондан, журналистика худди шифокорлик ва муаллимлик каби ижтимоий касбдир, адолат ва ҳақиқат унинг ўзаги бўлиши шартлигидан келиб чиқиб, унга Конституциявий институт мақоми берилган.

Янги Ўзбекистондаги янги ислохотлар даврида оммавий ахборот воситалари яна ўз вазифасини ҳалол бажаришга тараддулланмоқда. «Тўртинчи ҳокимият» истилоҳига келсак, уч ҳокимият нима қилади: конун чиқарувчи ҳокимият – давлат ва жамият фаолиятига асос бўладиган қонунларни ишлаб чиқади ва қабул қилади, ижро ҳокимияти ва халқ шу қонунлар асосида ишлайди, яшайди ва фаолият юритади, суд ҳокимияти давлат мансабдорлари ва халқнинг қонунларни бузган ҳолларига ҳакамлик қилади ва жазо беради. «Тўртинчи ҳокимият» – оммавий ахборот воситалари эса бу учта ҳокимият ва жамиятнинг ҳаётини шаффофлаштиради, уларнинг ўз вазифаларини тўла амалга оширишларига қўмақлашади, камчиликларини ошкор қилади, муаммоларининг ечими сайловларда қатнашганда, тафаккур билан овоз бериши учун жамоатчилик фикрини шакллантиради.

Матбуотнинг ҳокимияти – халқ фикрига таъсир ўтказа олиш кучида.

ОАВнинг тўртинчи ҳокимиятга айланиши қатор омилларга боғлиқ.

Энг аввало, сиёсий ирода керак. Бу ирода давлат раҳбари Шавкат Мирзиёев томонидан айтилмоқда ва қайта-қайта даъват этилмоқда. Агар бу сиёсий ирода бўлмаганда, бугунги айтилаётган ҳақиқатларга имкон бўлармиди?!

Иккинчидан, ОАВ фолиятига оид қонунлар такомиллашуви лозим. Масалан, тухмат ва ҳақорат деган жиноятларни ғайриқриминаллаштириш таклифи амалга ошириш керак. Бу қонунбузарликларнинг маъмурий ва фуқаролик кодексларида бўлиши етарлидир. Сўз учун, фикр учун қамок жазоси бўлиши мамлакатда фикр эркинлигига ҳеч қачон йўл бермайди. Бирор бир тараққий қилган, маданий халқда ва давлатда бундай модда мавжуд эмас, у фақат авторитар ва тоталитар давлатларда қолган. Уни мансабдорлар танқиддан қўрққани учун ушлаб туради ва халққа эса шундай дейди: «Наҳотки, сизга газетада ёки интернетда тухмат ё ҳақорат қилинса ва жазосиз қолса?!» Аввало, жазосиз қолмайди – маъмурий ва фуқаролик кодексларига кўра жазоланади, жарима тўлайди, ОАВ ёпилиши мумкин, қолаверса, ОАВ қонунчилигига кўра ёлгон маълумотлар раддия қилинади ва фикрларга жавоб бера олади. Фақат сўз учун қамок жазоси бўлмайди, холос. Агар бир журналист сўзи учун қамалар экан, қолган минглаб журналистлар танқиддан тийилади, жим ўтиришни ёки мақташни афзал кўради. **Мақтов эса «тиз чўкиб қилинадиган қароқчиликдир».**

Учинчидан, ОАВ менежменти бозор иқтисоди шароитига ўтиши керак. Қонунчиликка кўра, исталган соҳага сармоя кирита оласиз, лекин ОАВ соҳасида чегара бор, низом жамғармасида хориж сармояси 30

Сўз эркинлигининг бор-йўқлиги мамлакатдаги адолатнинг бор-йўқлигини белгилайдиган омилдир. Агар сўз эркинлиги бўлса, иқтисод ҳам ривожланади, коррупция ҳам жололанади. Лекин ҳақиқатни ёзадиган журналистлар таъқибга олина бошланса, «ўзимизга хос ва ўзимизга мос йўлимиз» бошланади – коррупция, турғунлик ва зулм авж олади.

фоиздан ошмаслиги керак, бевосита бирор матбуот хориждан маблағ жалб эта олмайди, аввал «умумий ўра»га – Фондга тушиши керак ва у кимга беришни ҳал қилади. Сармоядор эса муайян, аниқ лойиҳага пул беради. Кўряпсизки, матбуот соҳаси бозор иқтисодининг рақобат шароитига кира олмайди. Тушунман, бу чекловлар Шавкат Мирзиёев айтган «қўрқув даври»дан қолган. Жамоатчилик фикрига хориж таъсир ўтказмасин дейилган. Биз энди адолатли ва ҳалол иш юритсак, нимадан қўрқамиз?!

Тўртинчидан, айнан халқнинг ошқора фикрлаши ва онгли қарорлар қабул қилиши – ҳақиқий барқарорлик ва хавфсизликнинг асосидир. Онгсиз оломон – хавфсизликнинг душмани.

Сўнги уч-тўрт йилда ўзбек матбуотида анча жонланиш сезилаётган эди. Бироқ газеталарда яна ўша «ура-ура» материаллар кўпайиб қолгани, сайтлардан айрим материалларни ими-жимида олиб қўйиш ҳолатларини нима билан изоҳлаш мумкин?!

Кўряпсизки, сўз эркинлигининг бор-йўқлиги мамлакатдаги адолатнинг бор-йўқлигини белгилайдиган омилдир. Агар сўз эркинлиги бўлса, иқтисод ҳам ривожланади, коррупция ҳам жололанади. Лекин ҳақиқатни ёзадиган журналистлар, блогерлар яна таъқибга олина бошланса, «ўзимизга хос ва ўзимизга мос йўлимиз» бошланади – коррупция, турғунлик ва зулм авж олади, дунё яна бизга ёввойи қабиллага қарагандек қарай бошлайди, ижобий жозибамиздан асар ҳам қолмайди, рейтингларда яқиндагина олдинга чиқаётган еримизга қайтишимиз ҳеч гап эмас.

Биз бошдан кечириётган даврнинг ўзига хослиги шундаки, жамиятда янги ислохотлар тарафдорлари ва ҳаммасини аввалги ҳолига қайтариш ҳаракатидаги эски кучлар курашмоқда. Бу эски кучлар пастдан то энг юқоригача мавжуддир. Газеталарда яна ўша «ура-ура» материаллар кўпайиб қолгани, сайтлардан айрим материалларни ими-жимида олиб қўйиш ҳолатлари шундан далолатдир. Сайтлардан бу хабарларнинг битта-яримтаси йўқолса, уни қўйган бирор дадиллик қилган муҳаррирнинг қўрқоқлиги билан изоҳласак бўларди, лекин уларнинг бирданига ҳаммасидан олиб ташланиши масаланинг анчайин кучли шахслар томонидан олишга мажбурланганини билдиради. Лекин мамлакат раҳбарининг сиёсати цензура эмас, очикликдир.

2020 йил 3 июнь куни қашшоқликни қаматиришга бағишланган видеоконференцияда Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев уни минтақаларда олиб борилаётган ислохотлар учун мақтамасликни сўради. Миллий телерадиокомпания раҳбарига мурожаат қилиб: «Менга «Президент шундай қилди», – деб мақташга ҳожат йўқ. Ислохотлар натижа-сида одамларнинг дунёқараши ўзгаради, қизқиш пайдо бўлади, «ер меники» ҳисси пайдо бўлади. Ислохотларни шунчаки мақтов эмас, балки амалда намоиш қилинг», – деди. Давлат раҳбарининг сўзларига кўра, мамлакатда ижобий ўзгаришлар президент туфайли эмас, балки ислохотлар ва қонунларнинг ишлаши туфайли рўй беради: «Сизга бир нарса айтишдан қўрқаман, сиз дарҳол президентни мақтай бошлайсиз. Бунинг барчаси президент томонидан эмас, ислохотлар, қонун асосида амалга оширилишини айтдим».

Орадан уч кун ўтиб, 6 июнь куни Фарғона шаҳрида бўлиб ўтган фаоллар йиғилишида Президент яна бир бор «мақтовлар керак эмас»лигини таъкидлади: «Мен қисқа, сизлар кўпроқ гапирсаларингиз тўғри бўлади. Мақтов керак эмас. Президентга энг катта мақтов бўлиб бўлган – бу халқ ишон-

Карим БАҲРИЕВ,
журналист

чи. Ҳали энди биринчи қадамларни қўйяпмиз. Келиб, қарсак эшитиб кетиш менга омон. Лекин бундан натижа бўлмайди... Аччиқ-аччиқ масалаларни катъий қўйинлар».

Шу гаплардан сўнг ҳам танқидга, ошқораликка, ҳаққоний муҳокама ва мулоқотларга йўл бермайдиган раҳбарларнинг тафаккурида (агар фикрласа) шундай ҳаёллар бўлса керак: ё у асли кўрқоқ, ё биз билгандан кўра кўпроқ нарсани билади. Қадимги замон файласуфи Ксенофонт: «Рост гапирганим, танқид қилганим учун кўп балоларга учрадим, лекин мақтаганим учун ҳеч пушаймон бўлмадим», – деган. Бу унинг киноясида.

Президент танқид қилинган, «аччиқ-аччиқ масалаларни кўндаланг қўйинлар», «мақтов керак эмас» деб турганда, яна мақташда давом этадиган ОАВ раҳбарларининг қилмишини, фикратини шундай изоҳлаш мумкин: Биринчидан, у шундай фикрда: «Давлат раҳбари бу чиройли гапларни гапиргани билан ич-ичидан ошқораликни истамайди, мен унинг гапларига эмас, ички истагига бўйсунман ва шу туфайли лавозимимда узоқ қоламан!» Иккинчидан, ёки: «Президент балким сўз эркинлигини истади, биз танқид қилиб кўрдик, лекин унинг атрофида ўтирганлар дарҳол бурнимизни ерга ишқаб қўйишди, уларнинг қўли узун ва улар кўпроқ хабардор. Кўзимга қараб юришим керак!» У ўнлаб танқиди туфайли ёпилган газеталарни, ишидан айрилган бош муҳаррирларни, юзлаб ҳақ сўзи учун қатағонга учраган журналистларни ва блогерларни мисол қилиб келтиради, яна минглаб мақтагани учун ўрнидан жилмай ўтирган нашр ва оммавий ахборот воситалари раҳбарлари ва ходимларига ишора қилади. Учинчидан, ёхуд: «Мақтасам, битта давлат раҳбарига ёқмасман, лекин минглаб унинг амалдорларига ёқаман, давлатни аслида ана шу жим юриб, зимдан ишини юритаётган кучлар тасарруф қилмоқда ва уларга бўйсунсам, адашмайман!...»

Мен бу фикрларнинг қай бирида жон борлигини билмайман ва балки, билишни истамайман. Мен Президент Шавкат Мирзиёевнинг «**Жамоат назорати ва оммавий ахборот воситалари эркинлиги масаласида ортга қайтиш бўлмайди**», – деган сўзларига ишонаман, бир куни коррупционерлар ва монополистлар уни эгиб олишига ва ҳаммаси аввалги ҳолига қайтишига ишонмайман, ишонгим келмайди.

Шу ишонч билан танқидий мақола-ларни ёздим, ёзаяпман ва яна ёзаман. Акс ҳолда шу мақолани ҳам ёзмасдим.

Фарғона вилояти

Учкўприк тумани

ҲОКИМЛИГИ ЖАМОАСИ

Газета ва журналларда, телевидение ва радиода, интернет оламида фидокорона меҳнат қилаётган барча ижодкорларни, соҳа ходимларини яқинлашиб келаётган

27 ИЮНЬ –

Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунини

билан самимий муборакбод этади!

Журналист халқ билан ҳокимият ўртасини боғловчи олтин кўприқдир. Шиддат билан ривожланаётган жамиятимизда демократик қадриятларни қарор тошғирини, фуқароларимизнинг ахборот соҳасидаги конституциявий ҳуқуқларини таъминлаш, дунёда ва мамлакатимизда содир бўлаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлар, воқеа-ҳодисалар ҳақида тезкор ва ҳаққоний маълумотлар етказиш борасида сиз, матбуот аҳлининг меҳнати ҳаминша юксак эътирофга сазовордир.

Байрамингиз қутлуғ бўлсин,
азиз журналистлар!

У СОДДАДИЛ, СИЁСАТДАН ЙИРОҚ...

Қишлоқ ҳаёти фақат
«чиройли кадрлар»дан
иборат эмас

Фотожурналист Дилрух Исомиддинова қишлоқ
аёлининг ҳаёти ҳақида фотосуратларда ҳикоя қилади.

Қишлоқ ҳаёти фақат «чиройли кадрлардан» иборат эмас. Оғир меҳнат, тифиз ва югурик оламдан йироқ ҳаёт, содда ва тўпори халқ, турмуш муаммолари ва етишмовчиликлар юракни тирнаши билан бир қаторда, суратга муҳрлашга ҳам мажбур қилади.

Қишлоқ ҳудудларидаги пардоз-андоздан, сўнгги урфдан, ижтимоий-сиёсий ҳаётдан йироқ, бутун умрини оиласи, рўзғори, фарзандлари, қайнона-қайнота хизматига бағишлаган қишлоқ аёлларининг ҳаёти ёритилиши, уларга эътибор қаратилиши зарур бўлган масала.

Қишлоқлик аёл даладан қайтмоқда. Қишлоқ ҳудудларида аксар ҳолатларда аёлларга дала ишларида ёш гўдақлари, фарзандлари ҳамроҳлик қилади.

Қишлоқ – пойтахт эмас. У ерда туну-кун газ, электр, сув бўлмайди. Қишлоқ аҳли ҳаётини «движок», газ баллон, қудуқ, «качалка»сиз тасаввур қилиш қийин. Махсус транспортларда ҳар ой сув келтирилиб, қудуқлар тўлатиб олинган, ундан мол-ҳолни суғориш ва истеъмол учун фойдаланишади.

«Оқма» газ йўқ бизда, дейди қишлоқлик янга. Улар ўчоқ-тандирнинг аччиқ тутуниниҳидлаб, газ баллонда чой қайнатиб яшайди.

У пардоз қилмайди. Унинг сўнгги урфдан хабари йўқ. У соч турмаклашни билмайди. Баъзан ҳаттоки жамиятда қандай янгиликлар бўлаётганидан беҳабар. У сиёсатдан йироқ. Унга бугун боласи қорни тўқ ухласа, моллари суғорилган, экинларига сув очилган бўлса кифоя.

У соддадил, бироз тўпори. Турмуш ташвишларидан офтобмисол юзларига барвақт ажин тушган, нозик қўллари баъзида кетмон, белкурак, баъзида ўтин чопиш учун болта ушлаб қаварган оила гўзали. Инжиққина қайнонасининг асоссиз даккиларига, эрининг баъзи тажангликларига, кичкинтойининг хархашалари-ю бекорчи кўшни аёлларнинг ғийбатларига кўникиб, ич-ичида ўтаётган ҳар қунига шукрона айтиб яшаб келаётган беозор, мушфиқ, жаннати хилқат...

Қишлоқ аёли хонадонидидаги кўрпа-тўшакларни офтобда тобламоқда. Стол-стугла нисбатан кўрпа-чадан кўпроқ фойдаланадиган қишлоқ аҳолиси учун уларни офтобда тоблаб туриши одатий юмуши.

Баъзан байрамларда бошига ўраган битта янги рўмол ёки кўзи остига сурилган сурма ҳам уни шу даражада гўзаллаштириб юборадики... Меҳмонга боргандаги болали қишлоқ аёлини кузатганмисиз? Боласини қўйнига олиб, унинг ҳожатини ўйлайди, қорини тўқласам, кўнглига қарасам дейди.

Янганинг турмуш ўртоғи ҳазил аралаш, рафиқасига яқинда олиб берган сепараторини мақтаб, «Яқинда янги « завод » очдим, сутни қайта ишлаш заводи. Битта бўш иш ўрни яратиб, бир нафар ишсизни иш билан таъминладим, мана, кўни-кўшнига сут, қаймоқ, қатиқ сотиб турибмиз», – дейди қитмирона жилмайиб.

Сепаратордан сут ўтказиш муҳим ва шу билан бирга, айниқса, болалар учун қизиқ жараён. Шунинг учун болакайлар биринкетин «сепараторчи» ёнида гўёки улар учун мўъжизадек бўлган бу мослама ҳақидаги турли саволлар билан уни банд қилиб туришади, аёлга ёрдам бериш илинжида жараённи кузатишади.

Қишлоқлик келин қайнотасига ерларни чопиқ қилиб, бегона ўтлардан тозалашга ёрдам бермоқда.

Экинларга эса махсус мослама билан ер остидан сув чиқазиб ишлатилади. Баъзи қишлоқларда аҳоли ҳатто бир умр чучук сув таъмини билмай ўтишади. Шаҳарларда қишлоқ аҳолиси орзу қиладиган чучук сувнинг қадрига етишмайди.

Қишлоқлик аёл далада сигир соғмоқда.

Қишлоқда «Мол бу жондир», дейдилар. Молингиз бўлса, фарзандингиз сут-қатиқ ичиб тўқ юради. Нонингиз, ошингиз, изғиринда печкада ёқадиган таппингиз ҳам шу молдан. Шу сабаб, бу ерда бир дона бўлса ҳам сигир-қўйи бўлмаган хонадонни тополмайсиз.

Тонг саҳарда ҳали куёш чиқмай туриб аёллар чорвасига ем-хашак, сув беради. Сут соғиб, нонушта тайёрлайди. Бу юмуш тушдан сўнг ҳам такрорланади.

Шаҳардан фарқли ўлароқ, қишлоқ хонадонларида жониворлардан хабар олиш учун бирор киши бўлиши керак. Аксар ҳолларда бу иш асосан аёллар ва болалар зиммасига тушади.

Тажрибали журналист кундалигидан

«

Хоразмлик Исоқ ота деган одам бўларди. Бир сафар телевидениеда жонли кўрсатувимизда анча гапларни гапириб юборди. Хоразмда талончилар кўпайгани, уларнинг ҳатто айрим ҳуқуқ посбонлари билан тили бир эканини шартта-шартта гапириб ташлади.

«ШИКОЯТЧИГА ТЎППОНЧА ТИРАГАН ХОДИМНИ ТАСВИРГА ОЛГАНМАН...»

Кўрсатувни устозимиз Рўзибой Қўлдошев олиб бораётган эди. Мен Исоқ отани роса жанжалкаш, ишқал одам сифатида ўшанда таниганман. Кейин бизни «Нажот излаб» деган кўрсатувни тайёрлаш мақсадида Хоразмга жўнатишди.

Борсақ ростдан ҳам анча-мунча адолатсизликлар бўлиб ётган экан. Тасвирчимиз билан Исоқ отанинг уйига бордик. Кеч бўлиб қолгач мажбур у кишиникида қолдик.

Бир пайт тунда эшик тақиллади. Хоразмда уйларга кирсангиз дарвозадан тўғри уйга кирар экансиз. Мен ўнг тарафдаги уйда ётган эдим, камера менинг ёнимда эди. Ярим профессионал 9500 ёзилган камерада тасвирга олишни мен ҳам ўрганиб олгандим.

Бир пайт эшикни очган Исоқ отага бир терговчи қаттиқ-қаттиқ гапира бошлади.

– Тошкентинг нима қилиб берди?! Сенинг ҳаётинг бизнинг қўлимизда!.. – деди ўшқириб.

Қандай юрак билан билмайман, мен пардани бироз суриб тасвирга ола бошладим. Терговчи бир пайт тўппончасини чиқариб Исоқ отага ўқталди. У: – Агар яна шикоят қилсанг, уруғ-аймоғинг билан қириб ташлайман! Тушундингми? – деди.

Бир пайт Исоқ отанинг хотини қирқма милтиқ олиб чиқиб, терговчига бақирди. Мен камерани у тарафга қарата олмас эдим. Фақат овозини эшитардим холос.

Терговчи кўрқдими, отиб кўядими, деб ўйлади шекилли, аёлга яхши гапириб чиқиб кетишини айтди ва чиқиб кетди.

Хаяжонланганимдан камерани ҳам ўчирмабман. Исоқ отанинг олдида чиқиб ёрдам бермоқчи бўлдим. Кейин тасвирга олганимни айтдим. Исоқ ота зудлик билан бу кассетани копия қилиш кераклигини айтди ва биз эрта тонгдан лентадан нусха кўчиришга кетдик.

Эртаси куни ўша терговчи ёнига бордик. У бизни жуда одоб билан кутиб олди ва Исоқ отани тузумга қарши, шантаж одам сифатида бизга таърифлади. Кейин мен унга видеомагнитофон олиб келишини ва унга бир нарса кўйиб беришимни айтдим.

Видеони кўриб кўзи чиқиб кетди ва мен унга ташқарида тегишли орган ходимлари кутиб турганини, шовқин қилмаслигини айтдим.

Ўшанда бу тизимда ишлайдиганлардан кўплари қамалди. Кўп ўтмай Исоқ ота ҳам вафот этди. Аллоҳ раҳмат қилсин отани...

Менга Исоқ ота ўшанда:

– Ўғри, порахўр одамларнинг масжид қуриб, гуноҳим тўкилади дейишини ҳеч тушунмайман, ахир масжиднинг бир донга ғишти ҳам ҳаром пулга келган бўлса ярамайди-ку? Кейин масжид Худонинг уйи дейишади, Худога бандаси қурган уй нима керак, Худонинг уйи одам қалбида бўлиши керак. Мактаби хароб бўлиб, қасрдай масжидда намоз ўқилса тўғри бўлармикин? – деганди.

Жуда қизиқ фикрлари, ҳаётини мантиқлари бор эди раҳматлининг...

Дилдора ҲАСАНОВА,
журналист ва режиссёр

Бўлғуси журналист кундалигидан

ЖУРНАЛИСТ «ЁЗУВЧИ»МИ?

«

Оддий шамоллашим ҳам ҳар сафаргидек онамнинг қаттиқ хавотирига сабаб бўлди. Қистовлари билан шифокор кўригига бордим. Ўрта ёшли, кўринишидан 45 ёшлар чамасидаги шифокор беморлар стулига ўтиришим билан: «Ўқийсанми, ишлайсанми?», дея саволга тутди. Жавобимдан қатъи назар кейинги сўроқ «Қаерда?» бўлишини англаб: «Журналистика университетида ўқийман», – деб тўлиқ жавоб қайтардим. Шу пайт шифокорнинг кўриниши бирдан ўзгарди: «Бўлажак «ёзувчи»ман дегин», – деди кинояли оҳангда...

Тўғриси айтсам, бу каби захарханда сўзларга анча кўникиб қолгандим. Шу боис, ҳеч нима демадим. Биргина бу шифокор эмас, балки давлат ишида ишлайдиган ёки бошқа касб эгалари бўлган кўпчилик қариндошларим ҳам мени шундай аташарди. Журналистика йўлини танлаганимдан бери шу савол мени қийнаб келади. Наҳот жамиятдаги кўпгина инсонлар онгида журналистика мақоми «юмалоқ хат» ёзувчиники билан тенг бўлиб қолган бўлса?! Гўёки, улар наздида журналистлар тирноқ остидан кир қидирадиган «ёзувчи»лар қаторига қиради. Аслида, бор ҳақиқатни, бор камчиликни оммага ошкор этиш, халқни унинг оқибатларидан хулоса чиқаришга чорлаш «ёзувчилик» эмас, балки халқ манфаати, қолаверса адолат учун курашиш, жамоатчилик назорати ўрнатиш эмасми?

Албатта, қўли эгри, қинғир йўлда юрган кишилар фикрича, журналистлар йўқ жойдан хатоларни излаб топувчилардир. Машҳур ёзувчи Робиндранат Тагор: «Ҳаммининг ўз ҳақиқати бор, лекин факт битта», – деган эди. Дарҳақиқат, турли соҳа вакиллари ўзларининг нотўғри ишини тўғри деб билиб, шу йўлда давом этишади, аммо халққа энг аниқ ва ҳақиқий фактни журналистлар етказмайдими?! Башарти ўзини журналистман деб билган кас мансабдор шахсларга ёқиш учун юзга чиққан чипқондай бўртиб турган камчиликни айтмаса, муаммони билса ҳам, уни оммага кўрсатишга ҳаракат қилмаса, журналистикага хиёнат қилган бўлади-ку!

Журналистлар сукут сақлашни билмайди, зотан уларга сукут керак ҳам эмас. Агар журналистлар жим турса, улар ҳам ўзини четга олса, «Менга тегма, мен сенга тегмайман» қабилида иш тутса, жамият емирилиб, жар ёқасига келиб қолади. Тунов куни Шухрат Сатторовнинг: «Бу – менинг касбим, бироқ мен террорчи эмасман» сарлавҳали мақоласини ўқиб қолдим. Унда: «1735 йил «New York weekly journal» нашрининг журналисти Жон Питер Зингер матбуот тарихида илк марта амалдорлар қаттиқ танқид қилинган мақоласини эълон қилади. Мақола жиноятни одат қилган амалдорларга жамиятда кучли душманлари борлигини англатиб кўйди. Ўшандан бери журналистика ва қўли эгри амалдорлар ўртасидаги адоват давом этиб келади».

Дарвоқе, қачон ва қайси даврда одамзод хатосини айтган, уни танқид қилганларни тўғри тушунганки, энди қабул қилса. Шунинг учун ҳам жамиятдаги камчиликларни

очик-ойдин ошкор этган журналистлар кўпчилик мансабдор шахсларнинг кўзига «бало» бўлиб кўринади. Бу «бало»лар журналистик суриштирув олиб боради, воқеа жойига бориб муаммоли репортажу мақолалар тайёрлайди. Хатоларни тезда ёзиб олади, жабрланаётганларга қанчадан бери қуруқ ваъдалар бераётганларни ғафлат уйқусидан уйғотади. Яна нима эмиш: «Журналистлар – «ёзувчи»!

Аслида устидан ёзилаётганларнинг кўпчилиги ўз айбларини билишади, бироқ инкор қилиш «санъати» уларнинг қон-қонига сингиб кетган. Нега дейсизми? Сабаби аён: улар учун ўзининг кенг ва шинам хонасидан, юмшоқкина креслосидан ажралиш, кармонига келиб тушаётган «муллажиринг»ларнинг тўхтаб қолиши – энг катта фожа. Афсуски, бу қўрқув уларни касбини сидқидилдан бажаришга эмас, балки яширин фитналарга бошлайди. Кейин эса бунга пайкаб қолган журналист бечора айтмасдан туролмайди. Айтса тили, айтмаса дили қуяди. Шундан сўнг ҳам, шунча гапни билиб туриб ҳам журналист жим турсинми?! Йўқ, асло мумкин эмас! Уни босим остига олсалар ҳам, «ёзувчи» десалар ҳам камчиликни барчага ошкор қилаверади. Бу – унинг вазифаси, бурчи!

Тўғри, баъзан ОАВларда ҳам ёлғон хабарлар тарқатилганига гувоҳ бўлганмиз. Албатта, бу каби ахборотлар жамият ҳаётига ўта салбий таъсир кўрсатади, ҳатто шундай хабарларни деб қанча инсонлар ҳаёти барбод бўлиб кетиши мумкин. Бироқ гуруч ҳам курмаксиз бўлмаслигини эслайлик.

Нотўғри ва текширилмаган ахборотни тарқатган журналист қонуний томондан ўзига яраша жазони олади. Лекин бунинг ортидан ўз касбига масъулият билан ёндашадиганларни ҳам айблаш мантиқан тўғри эмас менимча. Ойни этак билан ёпиб бўлмаганидек, ҳақиқат нурларини ҳам беркитиб бўлмайди. Шундай экан, ана шу тарқатилган ёлғон хабарларнинг нотўғри эканини ҳам бошқа журналистлар очиб беради. Ҳеч қачон ҳақиқат ёпиқлигича қолиб кетмаган, бундан кейин ҳам қолиб кетмайди. Зеро, журналист касбининг мазмун-моҳиятини нотўғри англаб, хатолар тузатилиши учун ошкор этган касб эгалари шаънига «ёзувчи» деган тамгани босиш қанчалик тўғри бўларкин?!

Моҳим ТОПИЛОВА,
ЎзЖОКУ талабаси

Газетада бир куни...

НАВБАТДАГИ «БЎШ ЙИЛЛИК»

Ўшанда туман газетасида мухбир бўлиб ишлардим. Газетанинг нуфузи баланд йиллар. Ўзиям газета ҳафтасига уч марта катта тиражда чиқарди.

1980 йилларда босмаҳонада ҳамма ишлар қўлда бажариладиган, техника ҳали ривожланмаган даврлар. Икки куннинг бирида газета чиқади.

Газета чиқадиган куни эрта билан босмаҳонага йўл оламиз. Мақолалар қўлда (*линотип*)да терилади. Қатор, қатор қилиб кўрғошинда қуйилади. Эрталабдан то кечгача тиним йўқ. Газетани ўқиб, босишга рухсат бергандан кейин босмаҳона ходимлари эрталабгача газета чиқаришарди.

Навбатдаги газетани муҳаррир, навбатчи (*навбатчи мен эдим*) ва мусаҳҳих ўқиб, қўл кўйиб, босишга рухсат бериб уйга қайтдик.

Мухарриримиз Эгам ака машинани ўзи ҳайдаб келяпти. Мен орқада ўтириб янги чиққан газета саҳифаларини яна бир бор кўздан кечиряпман. Ярим

йўлга етгач, бирдан кўзим хатога тушиб қолди. Эгам акага «Тўхтатинг» дейишим билан муҳаррир машинани бирдан силқитиб тўхтади. Мухаррирга хатони кўрсатдим. Қапалаги учиб кетган муҳарриримиз сўкина-сўкина машинани дарҳол изига буриб газни босди.

Газетанинг биринчи бети тепасида рукн бўларди у пайтлар. Ўша жойда «ўнинчи беш йиллик»ми, «тўққизинчи беш йиллик»ми, деган шиор берил-

ган бўлиб, «беш йиллик» сўзи «бўш йиллик» бўлиб нотўғри кетган эди.

Босмаҳонага борсақ ишчилар газетанинг ярмини чоп қилишга улгуришган экан. Мухарриримиз жаримасини бўйнига олиб, хатони тўғрилаб газетани қайтадан чоп қилдирган эди.

...Энди уйласам, ўша пайти адашиб ҳақиқатни айтиб қўйган эканмиз...

Болтабой МУҲАММАД
ҚУРБОН

Андижон вилояти Хонобод шаҳри ҳокимлиги жамоаси

Мамлакатимизда «тўртинчи ҳокимият» саналмиш
оммавий ахборот воситалари вакилларини
27 июнь – Матбуот ва оммавий ахборот воситалари
ходимлари касб байрами билан
самимий муборакбод этади!

Одамларнинг сўзга,
ахборотга бўлган эҳтиёжини
таъминлашдан, муаммоларга
холис кўз билан қарашдан,
жамиятнинг энг оғриқли
нуқталарига кўзгу тутишдан
асло чарчаманг.

Янги Ўзбекистонда адолат ва
сўз эркинлигини ифода этиб
келаётган барча оммавий
ахборот воситалари
ходимларига, қаламкашларга
ижодий баркамоллик тилайди!

Х О Н О Б О Д

Байрамингиз қутлуғ бўлсин, азиз журналистлар!

Наманган вилояти Чортоқ тумани ҳокимлиги жамоаси

**Юртимиздаги барча
жонкуяр журналистларни,
матбаачиларни 27 июнь –
Матбуот ва оммавий ахборот
воситалари ходимлари кuni
байрами билан самимий
муборакбод этади!**

**Янги Ўзбекистон ҳаётида адолат ва сўз
эркинлигини баралла ифода этаётган соҳа
ходимларига, заҳматкаш қаламкашларга
ижодий баркамоллик ва муваффақиятлар
тилайди!**

**Барчангизга мустаҳкам
соғлиқ-саломатлик,
хонадонингизга тинчлик-
осойишталик ва
қут-барака тилайди!**

Байрамингиз, қутлуғ бўлсин!

**OILA
DAVRASIDA**
Ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-ma'rifiy gazeta

«Оила даврасида» газетаси
таҳририяти» масъулияти
чекланган жамияти

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Касаба уюмлари федерацияси Кенгаши;
Ўзбекистон ёшлар иттифоқи марказий кенгаши;
«Ўзбектелеком» акциядорлик компанияси;
«Ўзбекистон почтаси» акциядорлик жамияти;
«Матбуот тарқатувчи» акциядорлик компанияси;
Акциядорлик тижорат «Алоқабанк».

Газетада интернет материалларидан ҳам фойдаланилган.
Газета 2012 йил 20 апрелда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0814-рақам билан рўйхатга олинган.
«Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41.

Бош муҳаррир

**Хусниддин
БЕРДИЕВ**

Таҳририят манзили:

Тошкент шаҳри, 100000. Амир Темур 1-тор кўчаси, 2-уй.
Тел/факс: 234-83-45. E-mail: info@od-press.uz

Газета таҳририят компютерида терилди ва саҳифаланди.

Буюртма: Г-627
ISSN 2181-6190
Обуна индекси — 193
Алади: 1 266 нусха.
Нархи: келишув асосида.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2 босма табак.
Оффсет усулида босилган.
Чоп этишга топширилди: 20:00

123456